

Universitätsbibliothek Paderborn

Lignum Vitae, Ornamentum, & Decus Ecclesiæ

In Qvinque Libros Divisvm. In quibus, Totius Sanctiss. Religionis Divi Benedicti initia; Viri Dignitate, Doctrina, Sanctitate, ac Principatu clari describuntur: & Fructus qui per eos S. R. E. accesserunt, fuissimè explicantur

Wion, Arnold

Venetiis, 1595

D. Gratianus, Iuris Pontificij Doctor, & Decreti Pontificij, quod prænotatur Concordantia discorda[n]tium canonum, compilator. c. LXXXII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38397

scilicet 600. ad 1020. vel circiter, occursis, magna cum sua, totiusq; monasticis ordinis laude, commodis Sanctæ Ecclesiæ, composuerit: qui libri excusi sunt, Parisiis anno 1499. in 8. Coloniæ, an. 1548. in 8. & alibi.

Composuit item epistolarum ad diuersos, lib. 1. quarum una ad Vualterum Spirensim Episcopum, extat apud Gratianum, distinctione 73. In nomine Domini. Obiit tandem Vuormatiæ, anno Domini 1025. Episcopatus sui 29. ubi & sepultus est die 20. Augus. in summa basilica, cum his uersibus.

*Robora Burchardus ex nomine denotat artis
Et quod nomen habet, maxima facta probant.
Vangio nam per eum fossas, & mænia, turre*

*Aedificat rursus, depopulata prius.
Sigebertus anno 1008. Tract. de script. eccles. & alibi: innumerique ali.*

D. GRATIANVS.

Iuris Pontificii Doctor, & Decreti Pontificij,
quod prænotatur Concordantia discordantium canonum, compilator.

cui dicitur.

*Confirmat sententiam, & scribe DECRETVM, ut
non immutetur, quod statutum est. Dan. 6.*

Cap. LXXXII.

Vb præcedentis imagine, altera emergit, monachi legentis, & sinistra apertum librum tenenis, habitu, per quam significatur Donnus Gratianus, natione Etruscus, patria Clusinus, monachus monasterii S. Proculi, huc ut alii uolunt Sanctorum Felicis & Naboris, Bononiæ, ordinis S. Benedicti, congregationis Cluniacensis; qui cum esset in diuinis scriptis studiosus, & sacrorum Canonum lectione diues, exemplo Ruth Moabitidis, post terga metentium spicas colligens, & patrum sententias, conciliorumque sanctiones diligenter inquirens, Decretorum infinitum penè & nobile opus, prænoratum Concordantia discordantium Canonum, Herculea planè audacia primus exco-
rauit,

tauit & accuratissimè perfecit, anno Domini 1151. incredibili rei literariorum prouentu: quo iuris Canonici professores usque in praesens in scholis utuntur, praeceps Eugenii Papae III. qui illud sua auctoritate probarat. Dividitur autem liber ille tres in partes, distinctiones uidelicet, Causas, & de Consecratione. Harum prima, ceterum & una. Distinctiones continet: secunda triginta sex Causas: Tertia vero, sic nuncipata, quod a Consecratione incipiat, distinctiones idem quinque, unde uersus,

*Ina cum centum Distinctio sit tibi prima,
At triginta sex cause sunt parte secunda,
Hunc finit & complet Consecratio distinctio quinta.*

Hoc Decretorum opus commentatijs illustrarunt, Hugo, & Iohannes Teutonicus; Apparatum quoque scripsit Archidiaconus, quod dicitur Rosarium Decreti; & postremo emendauit, & annotationibus illustrauit, S.D.N. Gregorius Papa XIII. Bononiensis Boncompagnus, & ut nullæ aliae in scholis legantur, aut priuatim teneantur (donec reliquæ ab aliqua Vniuersitate repurgatae fuerint) diplomate suo fanciuit. Quod sic emendatum impressum est Romæ an. 1580. in fol. Vener. an. 1514. & 1584. in 4 Lug. in 8. & 1584. in fol. & 1591. in 4. Francof. 1590. in 8. & 1586. in 8. Paris. 1585. in fol.

Dereliquis impressionibus, quæ penè infinitæ dici possunt, nil loquor. Emendauit illud, & Antonius Continus, quod impressum est Antuerpiæ apud Plantinum 1570. in 8. & ibidem 1573. in fol. Obiit tandem ipse Gratianus Bononiae, & in monasterio SS. Felicis & Naboris sepultus est, ubi ad p̄sens sequēs legitur epitaphium.

De Gratiano Decretorum Auctore.

Gratiani Clusini Cesarei Iuris & Pontificij enucleatoris prope diuinum, qui Monachus in martyrum Felicis & Naboris aede absolutiss. ibidem opus Decretorum anno gratia M.C.LI. compilauit monumentum, quod illic carie ruderibusque obforuerat, hic magnificentius renovatum Ioan. Franc. Aldrouandus Bononiens. II. Dictator are publico insaurauit anno salutis M. CCCC. XCIX. Idib. Junij, Joanne Bentiuolo II.P.P. Rempublicam feliciter gubernante. In lapide quodam, qui olim in clauistro ad cubiculi eius ostium positus erat, & nunc in sacrario præfati monasterij Felicis & Naboris teneatur, sequentes uersus insculpti leguntur:

*Hanc aule partem reverenter lector adito,
Namque loci Monachus, Decretum hic condidit huius.
Divinum Gratianus opus, quantumlibet arcto*

Con-

Contentus septo: quod iam reparando caducum
Et vetus hoc claustrum, tolli fuit inde necesse.
Id tamen Abbatem constructum est Bartholomeo
Mille trecentenis decies septem atque quaternis
Annis à Christo, pura de Virgine nato.

ANNOTATIO.

Contigit de Gratiani monasterio, quod olim de patria Homeri, Muischis SS. Felicis & Naboris, suum esse assertoribus; Monachus non S. Proculi, contradicentibus, qui Gratianum, Monachum suum fuisse affirmant, & pro tali in eorum claustro, quod hortum respicit, sive marmorea cum sequenti inscriptione, ab eisdem est condecoratus, nihil relatum est. Gratianus Monachus S. Proculi, vir diuino ingenio praeditus, qui cum aliis scriptis suis Ecclesiam illustravit, tum insigne Decretorum uolumen confecit, quod ab Eugenio III comprobatum, ad hanc usque tempora, maxima Ecclesie adiumenta ministravit. Floruit circa annum Domini. M.L.

Et pro maiori confirmatione in hodiernum diem cubiculum ipsius Gratiani ostendunt, quod est supra cellam Abbatis, uocaturque eum nunc cubiculum, sive cella D. Gratiani, in eoque egregio satis operat antico, ipsius Gratiani acta depicta uidentur.

Quibusdam etiam placet ut Monachus Clasensis vocetur, cum opinionis, præter Trittemum nostri de vir. ill. ord. S. Ben. lib. 2. c. 113, citationem, in hac uerba, Gratianus Monachus Bononiensis, sive Clasensis, &c. vidi neminem, Halluci natum credo Trittemum ex nomine Clasensis, cum acceptit monasterium, pro viuitate: constat namque Gratianum Clasensis natum, ut confirmant tum multi historici qui de eo agunt, tam maxime liber ille qui intitulatur Pomarium Ecclesie Rauennatis, qui in Bibliotheca Vaticana MS. rbi legitur: Anno Christi 1151. Gratianus Monachus, de Clasca ciuitate Tusciae natus, Decretum composuit apud Bononiam, in monasterio S. Felicis. Monachum fuisse S. Proculi, dicunt supplementum chronicorum, lib. 12. & Archidianus super Decreto Gratiani. Aliorum uero est sententia monachum egisse in monasterio S. Felicis, & multorum quidem citationibus omisso, duo tantum adferemus testimonia, primum legitur in Bibliotheca Vaticana in libro cui titulus est Paleas, sic: Decretum Gratiani monachi S. Felicis Bononiensis, Ordinis S. Benedicti, compilatum in dicto monasterio anno Domini 1151. tempore Eugenii Papæ Terræ. Et in duobus alijs codicibus in fine sic habetur: Explicit Decretum compilatum à Gratiano monacho monasterii S. Felicis de Bononia. Et

be quidem Doctorum virorum sententia, rem ex se adeo suspectam redunt ut super hoc sententiam nostram uix audiremus proferre. Videntur tamen mihi hoc modo omnes inter se conciliari posse, ut dicamus; Gratianum Classis ciuitate Tuscum natum, monasticam uitam professum fuisse in monasterio S. Proculi; deinde transisse, fortassis maioris comunitatis causa, ad monasterium SS. Faelicis & Naboris, ibique constitutum Decretum composuisse. Cuius nostra conjectura videtur esse Carolus Signorius de Episcopis Bononie, lib. 2. qui non auctor est dicere Gratianum monachum S. Faelicis fuisse, sed tantummodo Decretum in monasterio S. Faelicis composuisse, sic enim inquit: Millesimo centesimo quinquagesimo primo, Gratianus Monachus in monasterio S. Faelicis Decretum id est, iuris Pontificii uolumen insigne, quod extat, compoluit. Et hac pro monasterio Gratiani dicta sint.

D. I O A N N E S A B B A S:

Iuris Pontificij Doctor, & Concordantiarum Biblię, ac Canonum primus auctor,

qui

Institutiæ legem in concordia disposuit. Sap. 18.

Cap. LXXXIII.

PRAECEDENTIUM gloriam æmulatus Iohannes Abbas Niuicellensis, Ordinis Sancti Benedicti, Congregationis Cluniacensis, qui tertio loco in partibus Rami superioribus Abbatis, librum occlusum sinistra tenentis, habitu videtur, cum esset in sacris litteris apprime versatus, & scientia iuris Canonici nemini sui temporis inferior, Opus præclarum & insigne, & à nullo alio tentatum, Bibliæ, scilicet & Canonum concordantiam, posteris reliquit, tali principio: *In principio creauit Deus.* In quo opere dilucide ostendit, omnem uitæ humanae perfectionem ex facili debere sumi litteris, nec quicquam in sacris Canonibus ad eam acquirendam positum, quod ab illis non pendeat. Scriptis
præterea:

Sermones de tempore, lib. 1. Respicite, & leuate capita.

Ser-